

LEHKÉ FANTASTIČNO

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA
TERRY PRATCHETT

Copyright © 1986 by Terry and Lyn Pratchett

Translation © 1993 by Jan Kantůrek

Cover © 1986 by Josh Kirby

Originally published in Great Britain

by Colin Smythe Limited, 1983

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není

dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat

a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-505-2 (ebook)

LEHKÉ FANTASTIČNO

Slunce stoupalo pomalu, jako by váhalo nad tím, zda to vůbec stojí za tu námahu.

Začínal úsvit dalšího zeměplošského dne, ale začínal pomalu, a to z následujících důvodů:

Když se světlo dostane do silného magického pole, ztratí smysl pro rychlost. Okamžitě zpomalí. A na Ploše byla magie neuvěřitelně silná, a proto hebké žluté světlo svítání plynulo nad spící krajinou jako laskání něžného milence nebo, jak by řekli jiní, jako nazlátlý sirup. Zastavovalo se, aby naplnilo údolí. Pomalu se vršilo na horských úbočích. Nakonec dosáhlo Cori Celesti, desetimílového sloupu z šedého kamene a zeleného ledu, který představuje Střed Plochy a je sídlem jejích bohů. Tam se navrstvilo do nepřehledné výšky, aby se nakonec v obrovské líně vlně tsunami zbortilo a tiché jako samet přelilo do krajiny za Středem.

Bylo to něco, co jste nemohli vidět na žádném jiném světě.

Samozřejmě že jiný svět také neputoval hvězdným nekonečnem na zádech čtyř obrovských slonů, stojících na krunýři gigantické želvy. Její, nebo podle jiných učení jeho, jméno bylo Velká A'Tuin. Ona, nebo možná také on, nebude hrát v následujícím vyprávění nijak důležitou roli, ale každý, kdo chce porozumět podstatě Plochy, si musí uvědomit, že ona, nebo on, tam je. Rozprostírá se tam dole, hluboko pod doly, mořským dnem a falešnými zkamenělinami, které tam umístil Stvořitel s jediným zlomyslným úmyslem – poplašit archeology a nasadit jim do hlav ty nejnesmyslnější nápady.

Velká A'Tuin, vesmírná želva, s krunýřem pokrytým zmrzlým metanem, zbrázděným krátery po meteoritech a zašlým prachem asteroidů. Velká A'Tuin, s očima rozměrů prastarých moří, s mozkiem rozlohy světadílu, v němž se myšlenky pohybují rychlostí malých lesklých ledovců. Velká A'Tuin, jejíž obrovské smutné ploutve a svrchní krunýř nesou nesmírnou váhu Zeměplochy galaktickou nocí.

Je potřeba říci, že to filozofové všechno pochopili špatně. Velká A'Tuin si to neobyčejně užívá.

Velká A'Tuin je jediný tvor v celém vesmíru, který ví, kam jde.

Pochopitelně že filozofové vedli celé roky spory o tom, kam by mohla mít Velká A'Tuin namířeno, a často zdůrazňovali, jaké starosti jim dělá, že na to možná nikdy nepřijdou.

Zjistí to během příštích dvou měsíců a teprve potom si začnou dělat *opravdu* starosti...

Další věc, která znepokojovala zeměplošské filozofy a jítřila jejich představivost, je pohlaví Velké A'Tuin a na vyřešení tohoto problému bylo vynaloženo neuvěřitelné množství času a úsilí. Právě když nás mívá její obrovský černý obrys, podobný gigantickému kartáči z želvoviny, objevuje se nám před očima výsledek posledního pokusu o konečné rozluštění této otázky.

Před námi se v prostoru převrací naprosto neovladatelná bronzová skořepina Mocného poutníka. Mocný poutník je určitý druh prastaré vesmírné lodi, kterou postavili a svrhli přes Okraj kněží-astronomové z Krullu. Krull je země velice příhodně situovaná na samotný kraj světa. V tomto okamžiku dokazuje Mocný poutník, že ať si říká kdo chce co chce, něco takového jako volný pád *skutečně* existuje.

Uvnitř lodi je Dvoukvítek, první zeměplošský turista. Několik minulých měsíců strávil průzkumem Zeměplochy a teď ji spěšně opouští z důvodů, které jsou příliš složité na to, abychom je tady vysvětlovali, ale mají přímou souvislost s pokusem o útek z Krullu.

Ten pokus byl úspěšný na tisíc procent.

A navzdory všemu, co ukazuje, že by Dvoukvítek mohl být i *posledním* zeměplošským turistou, obdivuje nádherný výhled.

Asi dvě míle nad ním se vesmírem řítí Mrakoplaš – mág, oblečený v něčem, čemu na Zeměploše říkají skafandr. Představte si potápěčský skafandr navržený mužem, který v životě neviděl moře. Před šesti měsíci byl Mrakoplaš docela obyčejný nedostudovaný mág. Pak potkal Dvoukvítka, který ho za neuvěřitelný plat zaměstnal jako průvodce a společníka. Většinu následujícího času pak trávil tak, že po něm stříleli, terorizovali ho, pronásledovali, že bez naděje na záchranu visel na vysokých stromech, skalách a jiných místech, nebo z nich, právě jako v téhle chvíli, padal.

Mrakoplaš neobdivuje své okolí, protože mu před očima probíhá celý jeho uplynulý život a překází mu ve výhledu. Právě začíná chápat, proč je tak důležité nezapomenout helmu, když si oblékáte skafandr.

Mohli bychom teď říci mnohem víc, abychom objasnili, jak se stalo, že ti dva padají do vesmíru, nebo proč Dvoukvítkovo Zavazadlo, které jsme naposled zahlédli, jak se snaží na stovkách svých malých nožiček dohonit pána, není obyčejné zavazadlo. Jenže taková vysvětlení by spotřebovala mnoho času a podobné otázky způsobí často víc škody než užitku. Tak například se povídá, že se kdysi kdosi ve společnosti zeptal proslulého filozofa Li-Tin O'Veidleho „Proč jste tady?“ a jeho odpověď zabrala tři roky.

Pro nás je důležité to, co se odehrává vysoko nad nimi, daleko nad A'Tuin, slony i mágem, kterému se čím dál tím hůř dýchá. Sama látka, ze které je vytvořen čas a vesmír, teď bude nacpána do ždímačky.

Vzduch byl mastný citelným magickým nábojem a štiplavým kouřem svíc vyrobených z černého vosku, po jehož původu by moudrý člověk raději nepátral.

Místnost ležela hluboko v podzemí Neviditelné univerzity, první a jediné vysoké školy magických umění na Zeměploše, a bylo na ní něco podivného. Tak především se zdálo, že má podezřele mnoho rozměrů, které nebyly přímo viditelné, ale vznášely se těsně na okraji vnímání. Stěny byly pokryty okultními symboly a větší část podlahy pokrývala Osmicípá pečeť velké Zácpy, o které se v magických kruzích všeobecně říkalo, že je schopna zastavit jakýkoliv proces silou hozené cihly.

Jediným kusem nábytku v místnosti byl knižní pultík vyřezaný do tvaru ptáka – no upřímně řečeno, byla to spíš nějaká věc s křídly, kterou raději nebudeme blíže zkoumat – a ke stojánku byla silnými řetězy s mnoha zámky připevněna kniha.

Kniha byla velká, ale nijak výjimečná. Jiné knihy v univerzitní knihovně měly vazby vykládány drahocennými kameny nebo byly alespoň z dračí kůže. Tahle kniha měla desky potaženy obyčejnou, lacinou napodobeninou. Vypadala přesně jako kniha, kterou by katalog knihovny popsal jako „mírně opotřebenou“, ale máme-li být poctiví, musíme připustit, že byla sedřená, otrhaná a ožvýkaná, prostě vypadala jako něco, co jste právě vytáhli krávě z huby.

Byla zavřena několika kovovými sponami. Spony nebyly nijak ozdobné, jen velké a těžké, právě tak jako řetěz, který knihu k pultu ani tak nepoutal, jako ji zatěžoval.

Jak spony, tak řetěz vypadaly, že člověk, který je vyrobil, měl před očima určitý cíl a většinu života strávil výrobou cvičných postrojů pro slony.

Vzduch ještě zhoustl a zavířil. Listy knihy se začaly strašidelným, pečlivě promyšleným způsobem vlnit a z knihy pomalu prýštilo modré světlo. Ticho v místnosti se začalo stahovat jako pěst, která se pomalu svírá.

U malých, hustě mřížovaných dvířek stálo půl tuctu mágů v nočních košilích a postupně nahlíželo dovnitř. Když se dělo něco takového, nemohl ani jeden mág spát. Hladina syrové magie v budově univerzity narůstala jako s přílivem.

„Tak tedy,“ ozval se jakýsi hlas. „Co se to tady děje? A proč mě nikdo nezavolal?“

Byl to Galder Zlopočasný, Největší z Velkých vyvolávačů Řádu Stříbrné hvězdy, říšský kancléř Svaté hole, Ipsissimus osmé úrovně a třístý čtvrtý arcikancléř Neviditelné univerzity. Bohužel, nedá se říci, že by na něj byl impozantní pohled, navzdory rudé noční košili, ručně vyšívané mystickými symboly, dlouhé čepičce s trapečkem a malé „aha“ svíčce, se kterou se chodí v noci právě tam. Nepodařilo se mu to vylepšit ani s pomocí péřových pantoflí s bambulkou, ve kterých se komicky šoural.

Obrátilo se k němu šest vystrašených tváří.

„Ale my vás přeci *dali* zavolat, pane,“ odpověděl jeden z nižších mágů. „Proto jste také tady,“ dodal pak s nadějí.

„Chtěl jsem říci, proč jste mě nezavolali *dřív*?“ vyštěkl Galder a odstrkoval ostatní, aby se dostal k mříži.

„Hm, a dříve než koho, pane?“ zeptal se mág.

Galder se na něj ošklivě podíval a pak vrhl rychlý pohled skrz mříž dovnitř.

Vzduch v místnosti se rozsvěcoval droboučkými blesky, které byly následkem vzplanutí větších prachových částic v proudu syrové magie. Pečeť Zácpy se na okrajích kroutila a začaly na ní naskakovat puchýře.

Kniha, o které je řeč, se jmenovala Oktávo, a jak vidno z uvedeného, nebyla to kniha obyčejná.

Samozřejmě že existuje mnoho proslulých magických knih. Někdo by vám vyprávěl o Nekrotelecomiconu, jehož stránky jsou psány na prastaré ještěří kůži, jiný by upřednostňoval Knihu Promyšleného kráčení v čase za pět minut dvanáct, kterou sepsala tajemná a údajně velmi líná Lámaistická sekta, další by zdůrazňoval, že grimoár První nůše legrace, jak je vědecky dokázáno, obsahuje jediný originální vtip, který ve vesmíru vznikl. Ale to všechno jsou v porovnání s Oktávem obyčejné

bulvární plátky. Oktávo totiž, jak bylo notoricky známo, zapomněl na Zeměploše po ukončení prací sám Stvořitel, jehož roztržitost byla příslovečná.

Na zažloutlých stránkách bylo uvězněno osm Velkých zaklínadel a ta vedla vlastní tajný a složitý život a všeobecně se věřilo, že...

Galder znovu pohlédl do ohrožené místnosti a obočí se mu zachmuřilo. Samozřejmě, teď bylo v knize zaklínadel jen sedm. Jeden z těch mladých idiotů, studujících magie, před nějakou dobou knihu na vteřinu otevřel, jedno ze zaklínadel uniklo a usadilo se mu kdesi hluboko v temných zákoutích mysli. Nikomu se nepodařilo přijít na kloub tomu, jak se to vlastně stalo. Jak se ten výtečník jmenoval? Plašomrak?

Hřbet knihy zaplavila oktarína a purpurové hvězdičky. Z pultíku začal vystupovat slabý proužek dýmu a těžké kovové přezky spínající knihu začaly pomalu bobtnat a povolovat.

„Proč jsou zaklínadla tak neklidná?“ ozval se jeden z mladších mágů.

Galder pokrčil rameny. Samozřejmě to nesměl dát najevo, ale začínal mít opravdu starosti. Jako zkušený mág osmé úrovně už viděl neurčité tvary, které se chvilkově objevovaly v rozvlněném vzduchu, mámily a lákaly. Podobně se houfují komáři před bouří. Skutečně silné výboje magie vždycky přitahovaly Věci z Podzemních rozměrů – ošklivé Věci, plné nesprávně umístěných orgánů a slin, které neustále hledají sebemenší skulinu, kterou by pronikly do světa lidí.*

Tohle se musí zarazit.

„Potřebuju dobrovolníka.“

* Pozn. autora: *Nebudeme je popisovat, protože ty nejpěknější z nich vypadají jako kříženci chobotnice a jízdního kola. Je známo, že věci z nežádoucích vesmírů vždy hledají vstup do toho našeho. Je to pro ně stejná psychická potřeba jako pro nás hledat lepší spojení nebo bližší obchod.*

Zavládlo vyděšené ticho. Jediný zvuk se ozýval z ohrožené místnosti. Byl to ošklivý skřípot povolujícího kovu.

„Dobrá, v tom případě budu potřebovat nějakou stříbrnou pinzetu, asi dvě pinty kočičí krve, malý bičík a židli.“

Říká se, že protikladem hluku je ticho. Ticho je vlastně nepřítomný zvuk. Ticho by se ovšem zdálo strašlivým hlukem v porovnání s náhlou hebkou implozí nehluknosti, která zasáhla mágy silou rozfouknutého pampeliškového chmýří.

Z knihy se vyřinul silný proud oslepujícího světla, v záplavě jisker narazil na strop a zmizel.

Galder zíral na otvor a vůbec nevěnoval pozornost kouřícím oharkům ve vlastních vousech. Dramaticky pozvedl ruku.

„Do horních sklepů!“ vykřikl a kolébavě se rozběhl vzhůru po kamenných schodech. Trepky pleskaly, košile za ním vlála a ostatní mágové se rozběhli v jeho stopách. Padali při tom jeden přes druhého, protože se každý umíněně snažil být poslední.

Nakonec se jim ale stejně podařilo dorazit nahoru právě ve chvíli, kdy se ohnívá koule ztrácela ve stropě hořejší místnosti.

„Urgh,“ prohlásil moudře nejmladší mág a ukázal na podlahu. Místnost byla součástí knihovny, jenže teď tudy prolétl magický výboj a na cestě rozložil realitu všeho, co mu stálo v cestě, na modifikované částice. Bude tedy dobře říci, že hejno malých rudých čoků bývalo původně dlaždicemi podlahy a v místě, kde stávaly police s knihami, teď ležel kopec ananasového pudinku. Později několik mágů přísahalo, že se malý smutný orangutan, sedící uprostřed té spouště, podobal hlavnímu knihovníkovi.

Galder zvedl oči. „Do kuchyně,“ zaječel a vyrazil napříč hromadou pudinku k úpatí dalšího schodiště.

Nikdy se nezjistilo, v co se proměnil obrovský železný kuchyňský sporák, protože ten stačil prorazit zeď a zmizet, dřív než do kuchyně doběhla zmatená skupina vyděšených mágů. Šéfkuchaře našli až mnohem později. Ukryval se v kotli na polévku a vydával ze sebe nic neobjasňující výkřiky typu: „Ty klouby! Ty strašlivé klouby!“

Poslední proužky magie, viditelně pomalejší, mizely ve stropě.
„Do Velké síně!“

Tady bylo schodiště mnohem širší a lépe osvětlené. Mágové, udýchaní a vonící ananasem, se pustili nahoru. Ti fyzicky zdatnější vběhli do sálu ve chvíli, kdy magický výboj dospěl do středu velké univerzitní haly, kterou protahoval průvan. Tam na sebe vzal tvar koule a zůstal nehybně viset ve vzduchu. Jen tu a tam se na něm objevila menší nepravidelnost, přeběhla po povrchu, zaprskala a znovu se ztratila.

Jak každý ví, mágové kouří. Snad právě to vysvětlovalo, proč se za Galderem rozezněla kakofonie sípavého kašle a zoufalého lapání po dechu. Galder stál vpředu, odhadoval situaci a horečně přemýšlel, jestli může odtrhnout pohled od nehybné koule a rozhlédnout se po místě, kam by se mohl rychle ukrýt. Nakonec chytil jednoho vyděšeného studenta.

„Okamžitě mi sežeňte jasnovidce, dalekonosné jasnovidce, věstce a nahlížeče!“ vyštěkl. „Chci, aby tu věc prostudovali!“

Uprostřed ohnivé koule se něco zhmotňovalo. Galder si zastínil oči a upřel je na tvar, který se před ním formoval. Nemohl se mýlit. Byl to vesmír.

Byl si tím naprosto jist, protože měl ve své studovně model vesmíru a všichni říkali, že je mnohem dokonalejší než ten skutečný. Bylo to nejspíš tím, že si Stvořitel nedovedl poradit s materiálem, jako byly perly a stříbrný filigrán.

Ale vesmír uvnitř ohnivé koule byl až překvapivě – no řekněme opravdový. Jediné, co mu chybělo, byly barvy. Byl celý mlhavě bílý.

Dala se v něm zahlédnout Velká A'Tuin, všichni čtyři sloni a dokonce celá Zeměplocha. Ze svého místa neviděl Galder dost dobře na její povrch, ale s ledovou jistotou věděl, že bude vymodelován do nejmenších podrobností. I tak zahlédl miniaturní napodobeninu Cori Celesti, na jehož vrcholu sídlili hádaví bohové Zeměplochy, občas podléhající měšťáckým choutkám. Za obydlí jim sloužila třípokožová apartmá v paláci z mramoru,

alabastru a mohéru, kterému říkali Dunmanifestin. Většina alespoň trochu kulturně založených obyvatel Zeměplochy dost těžce nesla, že jejich světu vládnou bohové, pro které největší hudební zážitek představuje melodický zvonek u dveří.

Malý zárodek vesmíru se pomalu pohnul a zakýval...

Galder se pokusil vykřiknout, ale hlas se mu zadrhl v hrdle.

Pomalou, ale s nezadržitelnou silou výbuchu se začal tvar v kouli zvětšovat.

Mág nejdřív s hrůzou a pak se zvědavostí pozoroval, jak ho s lehkostí myšlenky minuly jeho hranice. Natáhl ruku a pozoroval bledý přelud kamenné vrstvy, který mu tiše a pilně pronikal prsty.

Velká A'Tuin, větší než dům, už mírumilovně zmizela někde pod podlahou.

Mág kousek za Galderem stál po pás v moři. Galder stačil zachytit pohledem loď menší než náprstek, ale ta vzápětí zmizela někde za zdí sálu.

„Na střechu,“ vypravil ze sebe a ukázal roztřeseným prstem vzhůru.

Mágové, kterým zbývalo trochu dechu a ještě byli schopni myslet, se rozběhli napříč kontinenty, hladce pronikajícími kamennou stěnou.

Byla ještě noc, ale na východě už růžověla v příslibu nového dne. Srpek měsíce právě mizel pod obzor. Ankh-Morpork, největší město zemí Kruhového moře, spal.

Tohle tvrzení ovšem není ve skutečnosti pravdivé.

Faktem je, že spaly ty části města, které se běžně zabývaly například prodejem zeleniny, kováním koní, vyřezáváním malých suvenýrů z nefritu, směnárnictvím nebo výrobou stolů ve velkém. Pokud nebyly náměsíčné. Nebo nevstaly uprostřed noci, jak už to bývá, aby se skočily vyčurat. Na druhé straně mnozí z obyvatel, kteří si tolik nelámali hlavy se zákonem, byli vzhůru a prolézali cizími okny, podřezávali krky, mrzčili jeden druhého.

ho, poslouchali hlasitou hudbu v zakouřených lokálech a jednoduše řečeno si užívali mnohem víc než ti první. Většina zvířat ale spala, snad s výjimkou krys. A samozřejmě také netopýrů, ti také nespali. No, co se týká hmyzu, tak z hmyzu...

Vtip je v tom, že popisné vyprávění bývá málokdy zcela přesné, a když Ankhu vládl ve funkci Patricije Olaf Quimby II., podnikl určité úřední kroky, aby zajistil nápravu a vnesl do takových vyprávění pořádek a pravdu. To mělo za následek, že když se v legendě o proslulém hrdinovi pravilo „všichni lidé mluvili o jeho chrabrosti“, dodával každý bard, který si jen trochu cenil vlastního života, „ovšem s výjimkou několika lidí z jeho rodné vsi, kteří tvrdili, že je to lhář, a spousty jiných lidí, již o něm jaktěživ neslyšeli“. Poetická přirovnání byla přísně omezena na prohlášení jako „jeho mohutný oř byl rychlý jako vítr za velmi klidného dne, dejme tomu tak v síle ‚tří‘ větrné stupnice“ a každý příliš nadšený popis milované bytosti, který tvrdil, že „hrdinu opájela její přítomnost“, musel být podepřen důkazem, že vypadala přinejmenším jako láhev šampaňského.

Quimbyho nakonec zabil nespokojený básník při pokusu, který se uskutečnil v palácové zahradě. Pokus měl dokázat přesnost rčení, že „pero je mocnější meče“, a ve svém slábnoucím vědomí k němu Quimby připojil dodatek „jen když je meč velmi malý a pero velmi ostré“.

Tak. Takže město spalo zhruba z šedesáti sedmi, možná šedesáti osmi procent. Ti občané, kteří se plížili nočními ulicemi za svými nezákonnými činnostmi, si samozřejmě nevšimli bledé vlny, která se rychle přelévala ulicemi. Jen mágové, zvyklí vidět neviditelné, pozorovali, jak se vzdaluje a pění na vzdálených polích.

Plocha, rovná jako stůl, neměla žádný skutečný obzor. Někteří námořní dobrodruzi, kteří si hráli s vajíčky tak dlouho, až z toho zhloupli a vypravili se hledat protinožce, udělali tragickou zkušenost. Zjistili, že vzdálené lodi, které vypadají, jako

když se ztrácejí pod Okrajem světa, se *opravdu* ztrácejí pod Okrajem světa.

Ale i Galderův bystrozrak byl omezen mlhou a zvednutým prachem. Podíval se nahoru. Vysoko nad univerzitou se tyčila pochmurná a starodávná Věž umění, o které se říkalo, že je to nejstarší budova na Zeměploše. Její proslulé spirálové schodiště mělo osm tisíc osm set osmdesát osm schodů. Ze špičaté střechy, obývané hejnem havranů a skupinou chrličů, které vypadaly znepokojivě živé, mohl mág dohlédnout až na Okraj Plochy. Jenže to předpokládalo minimálně deset minut namáhavého výstupu, přerušovaného strašlivým kašlem.

„Do hajzlu,“ zamumlal tiše, „k čemu jsem mág, koneckonců? Avyento, Thessalous! Poletím! Ke mně, duchové vzduchu a temnot!“

Rozpřáhl kloubnaté paže a ukázal na kus polorozpadlé římsy. Zpod nikotýnem zažloutlých nehtů mu vytryskl oktarínový záblesk a narazil do zvětralého kamene.

Římsa se zřítila. Dokonale vypočítanou výměnou rychlostí a *vah* se Galder vznesl a noční košile mu zapleskala kolem hubených nohou. Vznášel se výš a výš a v bledém světle vypadal jako – tak dobrá, jako postarší, ale mocný mág poháněný vzhůru odborně rozkývaným jazýčkem na vahách vesmíru.

Přistál na hromadě starých hnízd, ukročil, aby získal rovnováhu, a otočil se, aby zjistil, kde je obloha nejjasnější.

V tomto období dlouhého zeměplošského roku svítalo za Kruhovým mořem téměř v místě za Cori Celesti. Světlo postupovalo zeměmi kolem Ankh-Morporku a stín hory padal na krajinu jako stín ručičky na ciferníku slunečních hodin samotného Stvořitele. Směrem k západu však před postupujícím světlem prchala slabá mlhavá linka.

Za ním se ozval zvuk praskajících větviček. Galder se ohlédl a uviděl Ympera Trémona, zástupce hlavy Řádu, jediného z ostatních mágů, který s ním byl schopný udržet krok až sem.

Galder ho na okamžik ignoroval a staral se jen o to, aby se

co nejpevněji zachytil na kamenech a zesílil zaklínadla osobní ochrany. V jejich profesi, se kterou se už tradičně pojila dlouhověkost, byl postup velmi pomalý a bylo považováno za samozřejmost, že mladší neustále hledají pohodlné místočko v teplých botách nadřízeného mága. K tomu ovšem bylo třeba zbavit se nejdřív jejich majitele. Kromě toho, na mladém Trémonovi bylo něco zneklidňujícího. Nekouřil, pil vařenou vodu s listím a Galder měl navíc ošklivé podezření, že je dokonce chytrý. Smál se málokdy, měl rád čísla a miloval organizační tabulky, plné čtverečků, ze kterých vybíhaly šipky, ukazující do jiných čtverečků. V krátkosti, byl to člověk, který dovedl použít slovo „kádrový“ a myslel to vážně.

Celá viditelná část Plochy teď byla pokryta rozechvělou bílou vrstvičkou, která ji dokonale kopírovala.

Galder se podíval na vlastní ruce a zjistil, že je pokrývá bledá pavučina zářivých vláken, která v pravidelných intervalech světlkovala.

Už věděl, o co se jedná. Sám tu věc mnohokrát použil. Jenže v malém, v mnohem menším rozměru.

„Je to Zaklínadlo proměny,“ ozval se Trémon. „Mění se celý svět.“

Někteří lidé by měli alespoň tolik slušnosti, pomyslel si Galder, že by na konec téhle věty umístili vykřičník.

Ozval se slaboučkový tón, vysoký a ostrý, jako kdyby puklo myší srdce.

„Co to bylo?“ zabručel.

Trémon naklonil hlavu ke straně. „Řekl bych, že cis,“ odpověděl.

Galder mlčel. Bílá vrstvička zmizela a zespoda začal k oběma mágům doléhat šum města, které se probouzelo. Na první pohled se vůbec nic nezměnilo. Copak se to všechno stalo jen proto, aby se nic nezměnilo?

Galder začal bezmyšlenkovitě ohmatávat všechny kapsy na noční košili, ale to, co hledal, našel až po delší chvíli za uchem.

Vstrčil si do koutku šťavnatý vajgl doutníku, potom na špičkách prstů vyvolal kouzelný oheň a zadýmal tak silně, že se mu před očima roztančily modré jiskřičky. Jednou nebo dvakrát si odkašlal.

V duchu začal přemýšlet o tom, kteří bohové mu dluží nějakou tu službičku.

Ve skutečnosti na tom byli bohové ještě hůř než starý mág. Jednak vůbec nechápali, co se děje, za druhé nebyli schopni s tím cokoliv dělat a za třetí právě vedli vleklou válku proti Ledovým obrům, kteří jim odmítli vrátit sekačku na trávu.

Určitý klíč k tomu, co se vlastně stalo, bychom možná našli ve skutečnosti, že Mrakoplaš, jehož minulý život právě doběhl k zajímavým historkám z doby, kdy mu bylo patnáct, najednou zjistil, že dál neumírá, ale visí hlavou dolů na vysoké borovici.

Na zem se dostal velmi jednoduše. Nekontrolovatelně se zřítil z větve na větev, až nakonec přistál hlavou napřed v hromadě borového jehličí. Zůstal tam vyčerpaně ležet, lapal po dechu a přál si, aby byl býval v minulosti lepším člověkem.

Byl si naprosto jistý, že někde musí být jakási naprosto logická souvislost. V jednom okamžiku umírá, protože spadl z Okraje světa a zapomněl si nasadit helmu skafandru, a v příštím už visí vzhůru nohama na stromě.

Jako vždy v takových chvílích mu v mysli vyvstalo Zaklínadlo.

Mrakoplašovi učitelé se svorně shodli na tom, že příroda dala Mrakoplašovi stejný dar stát se mágem jako rybě schopnost stát se horolezcem. Z Neviditelné univerzity by ho byli pravděpodobně dřív nebo později stejně vyhodili – nepamatoval si jediné zaklínadlo a z kouření se mu zvedal žaludek. Co mu ale opravdu zlomilo vaz, byl ten nesmyslný výlet do sklepení univerzity a to, že otevřel Oktávo, grimoár, který tam ležel zapečetěný a zajištěný řetězy a zámky. A celý ten malér byl *ještě* horší proto, že nikdo nedovedl vysvětlit, jak to, že se všechny

zámky najednou na chvíli otevřely a všechny pečeti odpečetily. A právě tehdy z Oktáva vyskočilo osmé Zaklínadlo a usídlilo se v Mrakoplašově hlavě.

Zaklínadlo nebylo nijak náročný nájemník. Prostě si sedělo v jeho mozku jako stará ropucha na dně studánky. Číhalo. Pokaždé, když se Mrakoplaš cítil skutečně unavený nebo vyčerpán, pokoušelo se být řečeno. Nikdo nevěděl, co by se stalo, kdyby někdo vyslovil jen jedno z osmi Velkých zaklínadel, ale většina zasvěcených se shodovala v tom, že nejlepší místo, odkud by se to dalo pozorovat, by byla vedlejší galaxie.

Byla to dost podivná myšlenka na člověka, který sice ležel na hromadě jehličí a přitom právě spadl z Okraje světa, ale Mrakoplaše zničehonic napadlo, že ho Zaklínadlo chtělo udržet za každou cenu naživu.

„To beru,“ pomyslel si.

Posadil se a rozhlédl po okolních stromech. Mrakoplaš byl městský mág, a i když věděl, že mezi jednotlivými stromy jsou určité rozdíly, podle kterých je jejich příbuzní a nejdražší přátelé rozeznávají, on to nedokázal. Určitě věděl jen to, že ze země rostou tím koncem, na kterém nemají listí. Kolem jich bylo neuvěřitelně mnoho a rostly jen tak halabala. Kromě toho už tady jistě nikdo hezkou dobu nezametal.

Vybalil si také matně, že člověk může poznat, kde je, podle toho, že zjistí, na které straně stromu roste mech. Okolní stromy byly mechem porostlé ze všech stran, byly plné suků a ostrých ulámaných větví. Kdyby byly stromy lidmi, tyhle by seděly v houpacích křeslech.

Mrakoplaš do nejbližšího z nich vztekle kopl. Vzápětí mu na hlavu dopadl velký žalud. „Au,“ vyjekl. Strom prohlásil hlasem podobným skřípotu starých dřevěných dveří: „To máš za to.“

Zavládlo dlouhé ticho.

Pak se Mrakoplaš nesměle ozval: „Tos řekl ty?“

„Ano.“

„Tohle taky?“

„Ano.“

„Aha.“ Chvilí přemýšlel. Pak to zkusil jinak. „Ty bys asi nevěděl, kudy by náhodou mohla vést cesta z lesa, že ne?“

„Ne. Já se moc nikam nedostanu,“ odpověděl strom.

„To musí být nuda k ukousání, co?“ zvedl k němu hlavu Mrakoplaš.

„Ani nevím. Jinde to prostě neznám,“ opáčil strom.

Mrakoplaš si strom pečlivě prohlédl. Vypadal stejně jako všechny, které viděl kdy předtím.

„Jsi kouzelný?“ pokračoval v rozhovoru.

„Nikdo mi to neřekl,“ zaskřípal strom, „ale asi ano.“

Mrakoplaš si pomyslel: nemůžu tady přece stát a žvanit se stromem. Kdybych mluvil se stromem, byl bych blázen, a já nejsem blázen, takže ten strom prostě nemluví.

„Sbohem,“ pronesl rozhodným hlasem.

„Hej, nechoďte ještě,“ začal strom, ale pak si uvědomil marňost vlastního počínání. Chvilku pozoroval, jak se mág prodírá houštím, ale pak se pohodlněji rozložil, aby cítil na listech co nejvíc slunce, v kořenech co nejvíc vody a v míze sílu živin. Nuda k ukousání, pomyslel si. Zvláštní věc. Samozřejmě, brouci stromy okusují neustále, ale to asi není to, co myslel. Kromě toho, kdo to kdy viděl, strom bez hmyzu?

Faktem je, že už se Mrakoplaš s tímhle stromem víckrát nasetkal, jenže právě z toho kratičkého rozhovoru se odvinul základ nové stromové víry, která velice rychle zaplavila všechny pralesy světa. Její základ spočíval v tom, že hodný strom, který povede čistý, slušný a přímý život, si tak zajistí i život posmrtný. Když bude výjimečně dokonalý, vrátí se znovu na svět v podobě pěti tisíc roliček toaletního papíru.

O několik mil dál překonával své nemenší překvapení Dvoukvítek. Vždyť se ocitl znovu na Ploše! Seděl na trupu Mocného poutníka, který se s bubláním nořil stále hlouběji do vod jakéhosi jezera, obklopeného na všech stranách hustým lesem.

Bylo zvláštní, že necítil celkem žádný strach. Dvoukvítek byl turista, první z těch, kteří se měli na Zeměploše vyvinout až mnohem později, a samotným základem existence turistů je neochvějně přesvědčení, že jim se nic zlého nemůže stát, protože *oni se přece do ničeho nepletou*. Další taková přesvědčení mu říkala, že když bude mluvit pomalu a nahlas, musí mu každý rozumět, že většina lidí je důvěryhodná a že při troše rozumu se lidé dobré vůle vždycky dohodnou.

Za takových podmínek byla jeho naděje na přežití menší než řekněme mýdlové rybičky, ale k Mrakoplašovu údivu to všechno více méně fungovalo. Mužíčkova nevšímavost k jakémukoliv druhu ohrožení byla taková, že každé nebezpečí zřejmě ztratilo odvalu a šlo pryč.

Obyčejné nebezpečíčko z utopení nemělo nejmenší šanci. Dvoukvítek si byl bezvýhradně jistý, že v dobře organizované společnosti nikdo lidem nedovolí, aby se potulovali kolem a jen tak se topili.

Také v duchu trochu přemýšlel o tom, kam se asi podělo jeho Zavazadlo. Pak se ale utěšil myšlenkou na to, že je truhla vyrobená ze dřeva Myslícího hruškovníku a je dost inteligentní, aby se postarala sama o sebe.

Ještě o kus dál v témže pralese prodělával jakýsi mladý šaman jednu z nejzákladnějších částí svého výcviku. Snědl kus posvátné muchomůrky, vykouril několik omamných oddenků a opatrně si nasypal a naprášil výtrusy tajemné houby do všech tělních otvorů. Teď seděl na zkřížených nohou pod velkou borovicí a pokoušel se soustředit tak, aby se dostal do kontaktu s tajemnými a úžasnými záhadami v srdci Bytí, ale hlavně na to, aby si zastavil hlavu, která se mu bláznivě točila a chystala se mu odšroubovat a odletět z ramen.

Před očima se mu roztočily modré čtyřstranné trojúhelníky. Občas se usmál vědoucím úsměvem, aniž bylo čemu, a pronesl nějaké moudré slovo jako „Oh!“ nebo „Ahá!“.

Pak se něco pohnulo ve vzduchu a stalo se něco, co později popsal slovy „bylo to zrovna jako výbuch, jenže pozpátku, jasný?“ a na místě, kde předtím nebylo vůbec nic, ležela velká a otlučená dřevěná bedna.

Těžce přistála na hromadě listů, ze dna vystrčila stovky malých nožiček, neohrabaně se obrátila a podívala se na šamana. Je třeba říci, že pochopitelně neměla obličej, ale i ve svém mykologickém poblouznění si byl šaman strašlivě jistý, že si ho prohlíží. A nebyl to vůbec přátelský pohled. Je neuvěřitelné, jak hrozivě se dokáže zatvářit jeden klíčový otvor a několik děr po sucích.

K šamanově nesmírné úlevě truhlice po chvílce jakoby dřevěně pokrčila rameny a cvalem vyrazila mezi stromy.

S nadlidským úsilím si šaman v paměti vyvolal sled operací potřebných k tomu, aby se postavil, podařilo se mu dokonce udělat několik jednoduchých kroků, ale pak se podíval dolů a vzdal to, protože propadl dojmu, že mu došly nohy.

Mrakoplaš zatím našel nějakou pěšinu. Byla hodně křivolaká a byl by raději, kdyby byla dlážděná, ale z nedostatku jiné zábravy se po ní přece jen vydal.

Několik stromů se pokusilo navázat s ním rozhovor, ale protože si byl Mrakoplaš skoro jist, že normální stromy se tak nechovají, ignoroval je.

Den pokročil. Všude bylo ticho a kolem se ozýval jen bzukot ošklivého bodavého hmyzu, občasné zapraskání suché větve a ševel stromů, které spolu polohlasem probíraly otázky víry a nepřijemností s veverkami. Mrakoplaš se začal cítit velice osaměle. Představil si sám sebe ztraceného v leších, kde bude muset žít do smrti, bude spát na lůžku z listů a živit se bude... bude se živit... tím, co je v lese k jídlu. Asi stromy, pomyslel si, a ořechy a bobule. Měl by...

„Mrakoplaši!“

O kus dál se k němu po cestě blížil Dvoukvítek – úplně promočený, ale rozzářený radostí z nenadálého shledání. Kou-

sek za ním klusalo Zavazadlo (předměty vyrobené ze dřeva Myslíčího hruškovníku následují svého pána kamkoliv, a proto se tohle dřevo často používalo na výrobu zavazadel zemřelých králů, kteří si tak chtěli pojistit, že začnou život na onom světě v čistém prádle).

Mrakoplaš si povzdechl. Až do tohoto okamžiku si totiž namlouval, že dnes už ho nic horšího potkat nemůže.

Začal padat výjimečně vlhký a studený déšť. Mrakoplaš s Dvoukvítkem seděli pod stromem a pozorovali ho.

„Mrakoplaši?“

„Hm?“

„Proč jsme tady?“

„No to máš tak. Někdo tvrdí, že Plochu a všechno, co je na ní, vyrobil Stvořitel Vesmíru, jiní zase říkají, že to byl složitý proces, ve kterém hrály hlavní roli varlata Boha nebes a mléko Nebeské krávy, a další, že jsme tady jen díky nekontrolovatelnému biologickému nárůstu v časových úsecích s přemnožením částic pravděpodobnosti. Ale jestli máš na mysli, proč jsme teď *tady*, místo abychom padali dolů do vesmíru, tak o tom nemám nejmenší tušení. Pravděpodobně je to všechno strašlivý omyl.“

„Oh. Myslíš, že bychom tady v lese našli něco k jídlu?“

„Jasně,“ odpověděl trpce mág. „Nás.“

„Měl bych tady pár žaludů, pokud byste na ně měli chuť,“ nabízel vstřícně strom, pod kterým seděli.

Chvilku panovalo vlhké ticho.

„Hele, Mrakoplaši, ten strom řekl, že...“

„Stromy neumí mluvit,“ osopil se na něj Mrakoplaš. „To by sis měl zapsat za uši!“

„Ale vždyť jsi to musel slyšet sám, jak...“

Mrakoplaš si těžce povzdechl. „Podívej,“ řekl nakonec, „je to všechno otázka jednoduché biologie a botaniky, ne? Když chceš mluvit, potřebuješ k tomu výbavu, jako plíce a rty a –“

„Hlasivky,“ napovídal strom.

„Jo, ty taky,“ přikývl Mrakoplaš. Potom umlkl a upřel zachmuřený pohled do deště.

„Já jsem si teda myslel, že každý mág ví o stromech, potravě v divočině a takových věcech všechno,“ prohlásil Dvoukvítek opatrně. Jen velice zřídka se mu v hlase ozvalo něco jiného než bezmezná víra, že je Mrakoplaš úžasný mág, a mága to vždycky povzbudilo k akci.

„Ale no jo, to víš, že jo!“ vyštěkl.

„No, tak mi řekni, jaký je to strom,“ ozval se vzápětí turista. Mrakoplaš zvedl hlavu.

„Buk,“ prohlásil pevně.

„No, abych řekl pravdu...“ začal strom, ale když zachytil Mrakoplašův pohled, rychle umlkl.

„Ale ty věci nahoře vypadají jako žaludy,“ nedal pokoj Dvoukvítek.

„Samozřejmě, no jak bych ti to vysvětlil, tohle je takzvaná přisedlá neboli sedmiplodá odrůda,“ prohlásil Mrakoplaš. „Bukvice vypadají skoro jako žaludy. Spletou skoro každého.“

„No tohle,“ vydechl Dvoukvítek a stejným dechem pokračoval. „A co je to támhle za křoví?“

„Jmelí.“

„Ale má trny a červené bobule!“

„No a?“ prohlásil Mrakoplaš a upřel na Dvoukvítka nepřístupný pohled. Dvoukvítek uhnul očima první.

„No nic,“ odpověděl. „Asi jsem byl špatně informován.“

„To bych řekl.“

„Jenže pod tím křovím jsou takové velké houby. Nedají se jíst?“

Mrakoplaš si je velice opatrně prohlédl. Skutečně byly neobyčejně velké a měly široké, nádherně červené klobouky s bílými puntíky. Ve skutečnosti patřily k odrůdě, jejíž zástupce by šaman (který se teď o nějaký kus dál kamarádil s kameny) nepozřel dřív, dokud by se za jednu nohu nepřivázal k nějakému velkému balvanu. Mrakoplašovi však nezbylo nic jiného než vylézt na děšť a jít si je pořádně prohlédnout.

Klekl si do listí a nahlédl pod klobouček. Po krátké chvilce prohlásil jaksi nevýrazně: „Ne, ty nebudou k jídlu v žádném případě.“

„Proč?“ volal na něj zpod stromu Dvoukvítek. „Mají lupeny špatný odstín žluté?“

„No, to ani ne...“

„Takže nohy nebudou správně šupinaté, že?“

„No, ty vypadají docela v pořádku.“

„Tak to bude kalich. Určitě mají kalich smrti, co?“ vyzvídal nadšeně Dvoukvítek.

„Nejsem si jistý.“

„No tak proč je tedy nemůžeme jíst?“

Mrakoplaš si odkašlal. „Víš,“ prohlásil potom unaveně, „to ty malý dveře a okýnka, ty to propíchly.“

Nad Neviditelnou univerzitou duněla bouře. Déšť se hrnul po střechách a chrchlal v chrličích, i když jedna nebo dvě z těch chytřejších obludek se vytratily ze svého místa a schovaly se v suchu pod střechem.

Hluboko dole ve Velké síni se mezitím sešlo v osmi cípech kouzelného oktagramu osm nejmocnějších mágů. Možná že by nebyli nejmocnější, kdybychom znali všechny mágy světa, ale v každém případě měli neobyčejně vyvinutý smysl pro přežití a to bylo ve výjimečně soutěživém světě kouzel skoro to samé. Na místo každého mága osmé úrovně se tvrdě mačkal půltucet mágů sedmé úrovně a starší mágové si museli vyvinout vysoce citlivý smysl pro takové věci, jako je třeba škorpión ve vlastní posteli. Ostatně to už shrnovalo prastaré rčení. Mága, kterého nudí hledání skla ve vlastní snídani, říká to rčení, nudí vlastní život.

Senior mágů, Šedomil Spold, příslušník Nejstarších a zaručeně původních Vševědů Nepřerušeno kruhu, se těžce opřel o svou vyřezávanou hůl a děl: „Mrskni sebou, Zlopočasný, nemůžu už vydržet na nohách.“